

Voorwoord

Geen champagne maar wel een biertje. Dat gunde Wouter Bos zichzelf na de bloedstollende ontknoping rond het Europees Medicijn Agentschap twee weken geleden. Wat mij betreft het meest verdiende biertje van 2017, want 'EMA-ambassadeur' Bos heeft zich, samen met premier Rutte, het vuur uit de sloffen gelopen om dit hoogwaardige instituut binnen te slepen voor Amsterdam. Vanaf 2019 goed voor negenhonderd directe en vijftienhonderd indirecte banen en zo'n dertigduizend hotelovernachtingen per jaar. In binnen- en buitenland staat onze hoogwaardige zorgkennis bovendien weer op de kaart. Veel minder bekend is dat we in ons land nóg zo'n prestigieus instituut huisvesten. Iets wat we naar mijn mening niet helemaal op waarde schatten. Wist u namelijk dat in Noordwijk hét ruimtevaartinstituut van Europa is gehuisvest? Dit European Space Research and Technology Centre (ESTEC) is het technische hart van de European Space Agency (ESA). Er werken maar liefst 2.700 mensen, van wie zestienhonderd in onderzoek en ontwikkeling. Daarmee hoort het in Nederland tot de top-5 van bedrijven en instellingen met de meeste r&d-medewerkers. En net als bij EMA heeft dat allerlei prettige bijeffecten. Niet voor niets

kent Nederland namelijk een sterk ruimtevaart-cluster met kleine en grote bedrijven. Een mooi voorbeeld in het nieuws van vorige week waren de eerste succesvolle beelden van het Nederlandse ruimte-instrument Tropomi, aan boord van de onlangs gelanceerde Europese aardobservatiesatelliet. Ook al zo'n champagne-moment. Laten we ons door deze successen echter niet laten benevelen. Zoals iedere ondernemer weet, is het houden van de klant vaak nog belangrijker dan het binnenhalen. Ook andere landen doen er alles aan om dit soort hoogwaardige instituten naar zich toe te trekken. En als Nederland dan slechts de achttiende investeerder is in ESA, maken we niet bepaald een goede beurt. Een stevige jaarlijkse investeringsimpuls in onze ruimtevaartsector is daarom een goed idee. Om de wolven op afstand te houden én omdat deze strategische sector ons cruciale innovaties oplevert. Kortom, vol gaan op de acquisitie van nieuwe bedrijven en instituten zoals EMA, maar niet vergeten goed te passen op al het waardevolle dat we al binnen onze grenzen hebben.

Hans de Boer, voorzitter VNO-NCW

HOEZO TEKORT?

ARBEIDSMARKT - Nederlanders onderbenutten zichzelf

De kranten staan vol met berichten over tekorten aan personeel. Eén op de zes ondernemers ervaart productieproblemen hierdoor. Des te opvallender dat onze arbeidsdeelname, omgerekend in gewerkte uren, de laagste is van Europa, samen met Griekenland, Italië, Kroatië en Malta. Het CBS berekende dat als iedereen van 20 tot 75 jaar evenveel zou werken, Nederlanders 20 uur per week zouden werken. Hoezo een krappe arbeidsmarkt? Natuurlijk is voltijds werken géén doel op

zich. Iedereen maakt zijn eigen individuele afweging van werken versus vrije tijd. Maar we ontmoedigen (voltijds) werk sterk. Zo gaat van iedere euro extra brutoloon nog altijd meer dan 50 of zelfs 60 cent naar de overheid. En om vanuit een uitkering een paar tientjes erop vooruit te gaan moet een bijstandsmoeder met twee kinderen méér dan modaal gaan verdienen in een voltijds baan. Hoezo werk moet lonen?

Ook los van financiële prikkels maken we voltijds werken héél lastig in Nederland. Kijk naar het schoolrooster van mijn kinderen. Niet alleen acht weken zomervakantie, maar óók een herfst-, kerst-, voorjaars-, paas-, pink-

ster-én een meivakantie. En dan óók nog eens zestien dagen vrij of studiedagen. Wie krijgt dat bij zijn baas geregeld?

De moraal van dit verhaal: we onderbenutten onszelf in Nederland en daarmee doen we onszelf tekort. Daarom moeten we (meer) werken financieel aantrekkelijker maken en het beter mogelijk maken dat mensen voltijds kunnen werken, door schooltijden aan te passen en persoonlijke diensten, zoals schoonmaken of oppassen, minder duur te maken.

**Anthony Stigter, beleidssecretaris
gezondheidszorg en arbeidsmarkt**

HARDLEERS

GESCHILLENCOMMISSIES- Bezuinigingsdrift betekent einde geweldig werkend systeem

Dat iedere ondernemer kwaliteit wil leveren, is logisch. Maar soms gaat het mis. In een land als de Verenigde Staten betekent dat vaak dat beide partijen een dure gang naar de rechter staat te wachten. In Nederland bestaat al vijftig jaar het systeem van geschillencommissies.

Als we tekorten hebben op de arbeidsmarkt waarom ontmoedigen we fulltime werken dan?

Voor de derde keer op rij wil het ministerie van Justitie en Veiligheid de bijdrage aan de geschillencommissie schrappen. Leren ze het dan nooit?

sies. Een systeem dat laagdrempelig is, onafhankelijk, en waarbij de nakoming van uitspraken is gegarandeerd.

Bedrijven betalen 80 procent van de kosten. De overige 20 procent wordt betaald door de overheid: een luttele 1,1 miljoen. Bedrijven blij, Nederlandse consument blij. Maar voor de derde keer op rij (!) wil het ministerie van Justitie en Veiligheid de post uit haar begroting schrappen.

In 2015 en 2016 stemde de volledige Tweede Kamer ook al tegen de maatregel. Logisch, want de gevolgen van de bezuinigingen zijn groot. Vijf brancheorganisaties hebben nu al toegezegd hun bijdrage op te schorten, waarmee 750.000 euro aan inkomsten verloren gaat. Daardoor krijgen de overige brancheorganisaties meer kosten, wat ook tot opzeggingen leidt. U ziet: een domino-effect.

Deze bezuinigingsdrift betekent zo het einde van een geweldig werkend stelsel. Daarmee zal de overheid nieuwe, hogere kosten moeten maken om in een nieuw stelsel te voorzien – dat is namelijk Europees verplicht. Ook moeten 23 geschillencommissies die bij wet verplicht zijn opnieuw opgetuigd worden. Consument en ondernemer zullen vaker de rechter zien, met alle bijbehorende kosten voor de overheid van dien.

Zo heeft een ogenschijnlijke kleine bezuiniging toch een enorm vlindereffect. Dus Tweede Kamer, u weet wat u te doen staat. Dan maar de derde keer tegen stemmen.

Ramona van den Bosch, beleidssecretaris consumentenzaken

LINKERRIJTJE

INNOVATIE - Nederland op goede weg, maar laat bron van kennis niet opdrogen

Nederland was *losing momentum*, vond de Europese Commissie zo'n vijftien jaar geleden. Ons land was gezakt naar de 13de positie in de ranking van meest competitieve economieën, stond in de lijst op plaats 17 op het gebied van innovatie, en kende een private r&d-intensiteit van net 1 procent van het bruto binnenlands product (bbp). Hoe anders staan we er nu voor. Nederland is de top-5 binnengedrongen van meest competitieve economieën en wordt door de Europese Commissie gezien als *innovation leader*.

Zouden we het over voetbal hebben, dan is Nederland aan een mooie opmars bezig in het linker rijtje. De r&d-uitgaven van bedrijven zijn tussen 2013 en 2016 met bijna 1 miljard

toegenomen. De r&d-intensiteit van het Nederlandse bedrijfsleven ligt nu op 1,2 procent van het bbp. Dat is bijna op het EU-gemiddelde, terwijl we daar jarenlang ruim onder lagen.

Maar het bedrijfsleven kan het niet alleen. Innovatie vindt steeds meer plaats in samenwerkingsverbanden met kennisinstellingen en de overheid. Gelukkig hebben we nu een open en goed vestigingsklimaat met aantrekkelijke fiscale regelingen voor innovatie, en voert de overheid sinds 2010 een vrij stabiel innovatie- en topsectorenbeleid zonder grote schommelingen. Dat is winst, want voorheen ging elke vier jaar het beleid over de kop.

Reden tot optimisme dus. Maar uit het voetbal weten we ook dat een goede positie geen vast gegeven is. Goed dus dat de overheid na ingrijpende bezuinigingen weer de portemonnee trekt. De 400 miljoen euro extra in het regeerakkoord is broodnodig, want ook aan publieke kant mag de bron van kennis niet opdrogen en moet het onderzoek excellent blijven. Tegelijk moeten we dat geld deels ook zo inzetten dat het als hefboom gaat werken voor extra private investeringen. Alleen zo blijft de innovatiemotor op volle toeren draaien.

Thomas Grosfeld, beleidssecretaris innovatie en industriebeleid

Nederland is bezig met een mooie opmars naar het linkerrijtje. Maar om kampioen te worden, moeten we blijven investeren in innovatie. Ook de overheid.